

DR. IVAN KLÁŠTERSKÝ:

## Růže z černohorského herbáře Jos. Rohleny.

### *Rosae montenegrinae ex herbario Jos. Rohlena.*

(2 obr. v textu.)

(Předloženo 2. II. 1938.)

Před více než třiceti lety podnikl řed. JOS. ROHLENA řadu cest na Černou horu, tehdy ještě samostatné knížectví, aby přispěl k jejímu botanickému výzkumu. Probádal malý stát ve všech jeho tehdy přístupných částech a shromáždil veliké herbářní sbírky. Ze studia tohoto materiálu vzniklo několik obsáhlých publikací, které autor, J. ROHLENA, sice skromně nazval »Beiträge«, které jsou však daleko více. Jimi dal ROHLENA základ ke studiu flory Černé Hory a zařadil se mezi nečetné tehdy průkopníky výzkumu poloostrova Balkánského.

Jako pečlivý florista a úzkostlivý determinátor publikoval pouze ty výsledky studia, o jejichž správnosti a přesnosti byl naprosto přesvědčen, ponechávaje některé zvláště obtížné nebo kritické rody k pozdější opětovné revidi. Tím se stalo, že rod *Rosa* zůstal v herbáři téměř neurčen. R. 1933 dostalo se mi cti, že mi tento bohatý materiál byl svěřen ke studiu, jež jsem provedl. Publikacími obtížemi v době krise bylo zaviněno, že rukopis zůstal ležeti až do nynějška.

Balkánský herbář Rohlenův jest majetkem Botanického ústavu university Karlovy v Praze, dublety jeho jsou ve sbírkách Botanického oddělení Národního musea v Praze. Abych umožnil srovnání a studium obou, uvádím u sběrů vždy původní čísla etiket Rohlenových, která jsou totožná na prvním exempláři i na dubletách; jen u typů (originálních exemplářů) cituji kromě toho také ještě číslo herbáře Národního musea v Praze.

*Rosa pendulina* L. (Spec. pl. ed. I. 492—1753):

Veliká variabilita tohoto druhu je dobře známa. Je tak nepravidelná, tak všestranná a dotýká se tolika znaků, že většina drobných odchylek nemůže být pokládána za taxonomické jednotky. Variace nejsou téhož způsobu, jako u jiných druhů rodu, kde tvořívají souvislé přechodní řady, nýbrž všesměrné.

Nicméně na bohatším materiálu evropském lze rozeznati dva typy silně odchylné:

Rostliny vysokého vzrůstu, velkolisté a listy s bohatým počtem velkých lístků, tenkých a plihých. Jsou to rostliny stinné, všude v podhoří a horách celé Evropy hojně rozšířené. Jestliže je jim růsti na místech nezaštiněných (na pasekách), barví se silně, až do purpurova, anthocyanem a zmenšují plochu lístků, nikoliv však jejich počet na listu a rovněž ne konsistenci (často však bývají lístky svraskalé a zprohýbané).

Od těchto se liší rostliny nízkého vzrůstu, s listy menšími o menším počtu lístků drobných, konsistence tužší až polokožovité, často sivých a lehce ojíněných. Tyto rostliny jsou světlo milné, většinou subalpinské. Jejich areál je omezen na širší oblast středomořskou, kde rostou vedle typu prvního, ale vzácněji.

R. KELLER ve své první velké rhodologické synthesi (ASCHERSON u. GRAEB. Synopsis VI. 1. p. 229 a násl.) dělí *R. pendulina* na jakési dvě variační skupiny tomuto rozdělení poněkud se blížící, leč zařazuje pak pod skupinu malolistou řadu variací, jež s rostlinami malolistými svrchu vzpomenutými nemají nic společného. Ve své poslední práci (Synopsis Rosarum spont. Eur. med. — 1931) R. KELLER opouští toto dělení vůbec a mám tedy za to, že i dříve hrálo u něho pouze úlohu čistě praktickou a že si nebyl vědom taxonomické ceny znaku.

(*eupendulina*): Frutices alti, 1—2.50 m, foliis magnis, plurifoliolatis, foliolis maioribus aut magnis, laete viridibus, herbosis. Plantae umbraticae, in montanis et subalpinis totius Europae copiosae:

var. *setosa* SERINGE (in DC. Prodr. II. 613—1825): Supra coenobium Piva, loco »Zakamen« dicto, in subalpinis (Herbarium Rohlena no. 90), solum exceptione typica. Saepius diversae variationes inprimis in glandulositate receptaculi et calycis:

Bukovica sub monte Durmitor (no. 901), forma receptaculo glanduloso. — In monte Ranisava, 1400—1600 m s. m. (no. 63), differt receptaculo et calyce eglanduloso. — Dobri do in monte Durmitor, 1600—1800 m s. m. (no. 64), pedunculi, receptacula, calyces eiusdem rami in glandulositate variant. — Ljut sub monte Lednica, districtus Piva, in subalpinis (no. 84), differt receptaculis et calycibus eglandulosis, foliolis subtus

in nervis stipitato-glandulosis. — Peručica sub monte Kom (no. 75), differt receptaculis eglandulosis, foliolis inferioribus subtus laxe pilosis, quia ad var. *pubescentem* (KOCH) R. KELLER spectat.

var. *pubescens* (KOCH) R. KELLER (in Asch. u. Graeb. Syn. VI. 301—1902): In valle fluminis Jelovica, in subalpinis (no. 74), forma typica, receptaculis calycibusque glandulosis.

var. *levis* (SERINGE) R. KELL. (in A. u. G. Syn. VI. 300—1902): In monte Ranisava, 1400—1600 m s. m. (no. 63 c) — et ibidem (no. 63 b), sed forma nervo mediano et hic illic nervis lateralibus foliorum  $\pm$  glandulosis, quare ad var. *montis-ludovici* ROUY (Fl. de Fr. VI. 398, 401—1900) vergens.

var. *Ebelii* (BRAUN) R. KELL. (in A. u. G. Syn. VI. 302—1902): Ad Andrijevica (no. 109), rara et, sicut varietas sequens, non solum in Montenegro, sed ubique extra aream bosniacam adhuc non observata et aream multo latiore verosimilime praedicit.

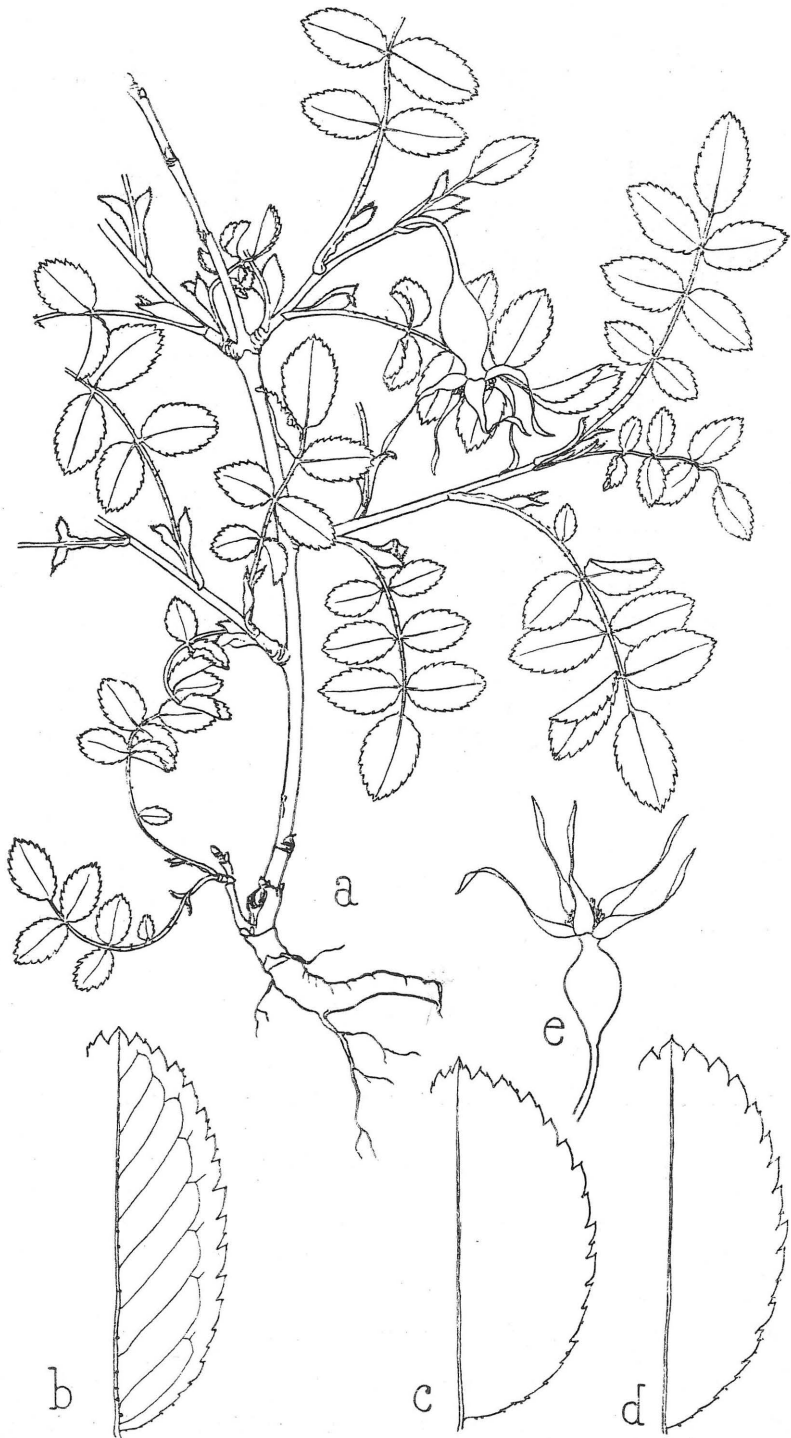
var. *Bosniaca* (J. B. v. KELLER) R. KELL. f. *setacea* R. KELL. (in A. u. G. Syn. VI. 306—1902): In valle fluminis Jelovica (no. 73) et ad Andrijevica (no. 119), plantae rarae, quas R. KELLER in sectionem formarum foliolis parvis inserit, sed, quae nullo modo ad subspeciem sequentem accedunt.

subsp. *mediterranea* KLAŠTERSKÝ **subsp. nova.** Plantae pumilae, maxime ad 100 cm altitudinis attingentes, saepe parvae, alt. 10—20 cm non superantes. Caules omnes cinnamomeae inermes, rarissime solum aciculi aliquot recti, basi dilatata rotundata, in ramis. Ramuli floriferi breves, pro maiora parte contracti.

Folia parva, 36—82 mm, saepissime 50—60 mm, longa. Foliola regulariter 7, rarius 5, rare 9. Foliola ima a stipulis conspecte remota. Petioli tenues, saepe atropurpurei, sat copiose glandulis parvis stipitatis nigrescentibus obsiti. Stipulae in forma et latitudine maxime variabiles, solum in longitudine 10—14 mm sat constantae,<sup>1)</sup> supra subtusque glaberrimae et eglandulosae, in margine copiose usque dense glandulosae.

Foliola subcoriacea, glauco-viridia saepe purpurascencia parva, 12—25 mm, saepissime 14—19 mm longa et 7—15 mm, saepissime 9—12 mm

<sup>1)</sup> Palisty mohou být svým tvarem použity u r. *Rosa* jako rozlišující znak jen zcela výjimečně uvnitř jednotlivých sekcí nebo dokonce mezi varietami, ačkoliv někde jsou cenným znakem pro celé sekce.



OBR. 1.

*Rosa alpina* L. subsp. *mediterranea* KLÁŠT. var. *subuniserrata* KLÁŠT.; a habitus ( $\frac{3}{4}$  orig.),  
 b—d foliola terminalia ( $\frac{3}{4}$  orig.), e fructus praematurus ( $\frac{3}{4}$  orig.). (Orig. auct.)

lata (longitudo: latitudo = 1.3—2.5, saepissime 1.4—1.8), late elliptica aut subovata, antice subrotundata, rare subacuta, basi rotundata vel late cuneata, supra glaberrima, subtus glabra aut rarius laxe pilosa, nervis prominentibus subreticulata, nervo mediano raris glandulis obsito. Serratura (rarissime subaperta) variat saepe etiam in eodem frutice sicut in fruticibus diversis a serratura simplici usque ad serraturam valde compositam; dentes acuti saepe acuminati in foliolis cum serratura simplici eglandulosi, ceterum extus 1—2 glandulis, denticuli semper cum glandulis terminalibus.

**B r a c t e a e**, saepe deficientes, parvae late lanceolatae acutae tenuiter serratae, eglandulosae.

**I n f l o r e s c e n t i a** semper uniflora. **P e d u n c u l i** tenues 10—34 mm, saepissime 12—16 mm longi eglandulosi, rarius glandulis stipitatis tenuibus ± dense toti, aut in parte superiore, obsiti. **R e c e p t a c u l a** parva, praematura (matura non vidi), late lagenaria, aut pyriformia, rare ovoidea, levia (nuda) aut rarius sicut pedicelli glanduloso-stipitata, vix dense. **S e p a l a** cum apendice lineari-lanceolata integra, 13—23 mm, saepissime 16—20 mm, longa, eglandulosa vel solum exceptione aliquot glandulis stipitatis obsita.

In speciminibus montenegrinis duo varietates adsunt:

var. *biserrata* KLÁŠTERSKÝ **var. nova**: Serratura foliolorum composita, saepe glandulosa. Pedunculi et receptacula omnia vel nonnulla glandulosa.

In monte Durmitor, in alpinis (no. 65). — Ad Andrijevica, in monte Žoljevica, ca 1300 m s. m. (no. 131 typus, Herb. Mus. Nat. Pragae no. 492562). — In monte Kom Vasojevički (no. 77). — In monte Ranisava (no. 63 d), forma pedunculis et receptaculis fere dense glanduloso-stipitatis.

var. *subuniserrata* KLÁŠTERSKÝ **var. nova**: Serratura foliolorum tota aut pro maiora parte simplex et saepe eglandulosa. Pedunculi et receptacula omnia nuda vel insigne glandulosa.

In monte Ranisava, 1400—1600 m s. m. (no. 61 typus, Herb. Mus. Nat. Pragae 492563, et 62). — In alpinis montis Javorje (no. 68 et 69).<sup>2)</sup>

*Rosa spinosissima* L. (Spec. pl. ed. I. 491—1753).

var. *pimpinellifolia* (L.) BRAUN (in Beck. Fl. v. Niederösterr. 777—1980): Ad Andrijevica (no. 106 et 108). — Žanjev do prope Nėguši (no. 195 et 196).

<sup>2)</sup> Ad *R. pendulinam* L. subsp. *mediterraneam* KLÁŠT. var. *bisseratam* KLÁŠT. pertinent etiam exemplaria altera in herbario Mus. Nat. Pragae deposita: Gavarnie, Hautes Pyr. (BORDÈRE), Smolika prope Konive (BALDACCI), Nanos u Postojny (L. J. PAUL); et ad var. *subuniserratam* KLÁŠT. specimen: In montibus Perister, supra Magarevo (J. KAŠPAR).

var. *euspinosissima* R. KELL. (Syn. Ros. spont. Eur. med. 95—1931): Ad Andrijevica (no. 107). — In monte Balj, prope Andrijevica, ca 1400 m s. m. (no. 100).

f. *pyrifera* KLAŠT. f. **nova**: Receptacula matura longe pedunculata, versus pedunculum longe attenuata, sat magna, pyriformia (f. ad f. *Mathonnettii* (CRÉP.) ROUY et f. *attenuata* ROUY e grege varietatis *pimpinellifoliae* analogae et paulo ad var. *catacalyx* DINGLER accedens).

Habitat: In monte Jarinja Glava prope Andrijevica (no. 101 et 102).

*Rosa gallica* L. (Spec. pl. ed. I. 492—1753):

var. *pumila* (JACQ.) H. BR. (in Beck Fl. v. Niederösterr. 779—1890): Ad Andrijevica (no. 117), f. foliis vestitis et glandulosis ut in f. *muscipula* BOULLY videtur. — Lješanska nahija (no. 48), ad varietatem sequentem vergens.

var. *liophylla* (BORB.) R. KELL. (in A. u. G. Syn. VI. 369—1902): Lješanska nahija (no. 47 et 49). — Farmaki ad Podgorica (no. 44), f. valde dearmata. — In dumetis ad Danilovgrad, ca 100 m s. m. (no. 1), copiosa dicitur.

var. *haplodonta* (BORBÁS) BRAUN (in Beck. Fl. v. Niederösterr. 779—1890): Vera rara videtur: Lješanska nahija (no. 50), foliolis antice rotundatis, ramis ramulisque floriferis fere inermibus (= f. *dearmata* BORB.). Formae subinermes in omnibus varietatibus inveniuntur.

Copiose in formis ± composito-serratis, dentibus simplicibus nunc intermixtis, nunc praevalentibus, quae apud A. HAYEK (Prodr. fl. pen. Balc. 705) in varietatem *grabovicensem* R. KELL. collectae sunt, per analogiam var. *transitoriae* R. KELL. e *caninis*, sed vix iure: Ad Andrijevica (no. 116), receptacula densissime glanduloso-stipitata. — Ad Podgorica (no. 28, 29, 39, 40).

Ad var. *haplodontam* (BORB.) BRAUN forma sequens pertinet, valde diversa et notabilis:

E stirpe brevissima flexuosa rami erectissimi usque 70 cm longi, internodiis longis, fere inermes (rare aculeum subrectum parvum, seti glanduliferi aut eglandulosi rarissimi, solum in ramulis floriferis sub inflorescentia creberiores). Stipulae a latioribus ad angustissimas (20 × 3 mm — 19 × 0.5 mm!) variantes, subtus glabrescentes. Folia magna, 92—133 mm longa, in vivo vero simillime debilia, petiolum foliolaque sicca tenuissima. Petiolum puberulum, sparse glanduloso-stipitatum, hic illic cum paucis (1—3) aciculis parvis. Foliola (5, rarius 7) late elliptica

aut subovata antice late acuta usque breve acuminata, 40—47 mm longa et 22—26 cm lata. Dentes pro maiora parte simplici (et fere eglandulosi). Foliola supra glabra, subtus tota sparse pilosa, saepius glabrescentes, semper eglandulosa. Nervus medianus semper totus  $\pm$  dense pilosus. Bracteae desunt. Pedunculi longi (36—53 mm) tenues, sparse glanduloso-stipitati, seti nulli. Receptacula parva paupere glandulosa usque eglandulosa. Sepala lata petalis breviora. Flores magni, laete purpureo-rosei. Styli capitulum albo-lanatum formantes. Forma rarissima, vero simile oekologica, in planta heliophilla, umbra evocata.

Habitat: In dumetis ad Danilovgrad (no. 6).

var. *leiostyla* GELMI (Prosp. Fl. trent. 58—1893): In dumetis ad Danilovgrad (no. 3), forma dearmata. — Boljeviči (V. 1900, sine num.), f. ad var. *Czakianam* H. BR. propinqua, stylis longioribus, infra pilosis, supra glabris, in capitulum non confertis, sed fascem patentem formantibus.

### *Rosa gallica* L. $\times$ *R. canina* L.

Rami tenues, ramuli floriferi breves. Aculei pauci parvi breves, leviter arcuati basi saltem dilatata elliptica, in ramulis floriferis sparsis aut raris setis aut glandulis stipitatis intermixti. Stipulae mediocri magnitudinis ( $15 \times 1.8$ — $16 \times 2$  mm) utrinque glabrae, in nervo auriculorum usquam rarae glandulae stipitatae. Petioli glaberrimi sparse glandulosi, cum nonnullis aciculis parvis. Folia 55—75 mm longa. Foliola mediae magnitudinis,  $28 \times 19$ — $37 \times 22$  mm, late elliptica usque ovata, antice subrotundata aut acuta usque late acuminata, utrinque glaberrima, subtus nervo mediano sparse glanduloso. Serratura irregularis, pro maioram partem bis composita, sed haud rare aut ad simplicem aut ad magis compositam transiens. Bracteae aut nullae aut foliosae. Pedunculi (7—13 mm) receptaculo longiores, nunc eglandulosae nunc tenuiter glanduloso stipitatae (variant etiam in eadem inflorescentia). Receptacula levia. Sepala petalis longitudine aequantia, in dorso eglandulosa, post anthesin reflexa. Styli dense pilosi usque lanati. Planta habitu quasi ad *Rosae caninae* var. *andegavensem* accedit, sed praecipue aciculis et setis glanduliferis in ramulis dispersis ex affinitate *Rosae caninae* eliminata. In vicinitate localitatis *R. gallica* et *R. canina* copiose adesse videtur, quare plantam nostram pro hybridam *R. canina*  $\times$  *gallica* tenere possumus. Secundum descriptiones cl. ROB. KELLER specimen ad *R. gallica*  $\times$  *canina* var. *Kosinsciana* (BESSER) R. KELLER proximum videtur, sed in herbariis solum specimen a valde diversa vidi.

Habitat: In monte Žoljevica ad Andrijevica, ca 1300 m s. m. (no. 132).

*Rosa sempervirens* L. (Spec. pl. ed. I. 492—1753):

var. *typica* R. KELLER (in Asch. u. Graeb. Syn. VI. 37—1900): Donja Zeta (no. 43). — Ad Podgorica (no. 41). — Ad Plavnica (no. 42). — Bar (V. 1900, sine num.). — Ad Bioče prope Podgorica (no. 26), forma ad var. *prostratam* DESV. vergens.<sup>3)</sup> — Ad Podgorica, ca 50 m s. m. (no. 27), f. ad var. *microphyllam* DC. vergens. — Ulcinj (no. 25b), specimen ad f. *glabrifloram* VIS. vergens.<sup>4)</sup>

*Rosa arvensis* HUDS. (Fl. Angl. 192—1762).

var. *pilifolia* BORB. (Prim. monogr. Ros. 198—1880): In dumetis ad Danilovgrad (no. 4). — Ad Nėguši, loco Žanjev do (no. 192, 194). — Ad coenobium Piva, 800—900 m s. m. (no. 79). — Ad Andrijevića (no. 104, 105, 115), specimen foliolis supra glabrescentibus atypicum.

*Rosa glauca* POURRET (Chloris narb.. Acad. Toulouse III. 326—1788 — non VILLARS!) (*R. rubrifolia* VILL. Hist. pl. dauph. III. 549—1789).

var. *typica* CHRIST (R. Schw. 173—1873): Ljut sub Ledenica planina, districtus Piva, in subalpinis (no. 85, 86, 87).

var. *caninaeformis* KLÁŠTERSKÝ **var. nova:** Foliola viridia usque luteo-viridia, debilia, subtus nervatura fusca, sed non prominente, serratura simplicissima, peraperta, dentibus magnis. Sepala crebre divisa, exteriora usque 5—6 pinnis parvis lineari-lanceolatis praedita. Ceterum sicut var. *typica* CHRIST; toto habitu *Rosae caninae* var. *Andegavensi* similis.

Habitat: Ad Vir Pazar (no. 21—24).<sup>5)</sup>

var. *Rohlenae* KLÁŠTERSKÝ **var. nova:** Foliola griseo-viridia, pruinosa. Sepala crebre divisa, exteriora 4—6 pinnulis filiformibus praedita, appendice lanceolata, margine simplice serrata, dentibus glandula terminali

<sup>3)</sup> Praeterea in herbario cl. J. ROHLENA plantam huius speciei et var. vidi (Monte Rizzi prope Pola, leg. R. UNTSCHI), quae in uno ramulo stylos totos glaberrimos, in altero dense pilosos habet. Quod memorabilis est, nam styli eiusdem fruticis indumento divergentes solum rara exceptione in genere *Rosa* inveniuntur, quare indumentum styliorum pro qualitate constantam tenetur et in taxonomia saepe utitur. Apud *R. sempervirentem* L. in indumento styliorum unica differentia inter var. *typica* et var. *prostrata* adhuc observata.

<sup>4)</sup> Glandulae stipitatae receptaculi (et rarius etiam pedunculi) ad maturitatem nonnunquam decidunt, quare saepius receptacula matura eglandulosa observare possumus.

<sup>5)</sup> In herbario Musei Nationalis Praegae ad varietatem etiam specimen no. 15.083 (cultum in horto bot. pragensi — 1860 — leg. NICKERL) pertinet.



munitis. Styli glabri, rarius parum pilosi, nunquam pilosi nec lanati. Ceterum sicut var. *typica* CHRIST.

Habitat: In monte Lovčen (no. 171—173). — Ad varietatem pertinet etiam specimen a d C e t i n j e (VII. 1902) a cl. SAGORSKI lectum et in herbario J. ROHLENAE depositum.

Obě zde popsané variety mají své dobré místo mezi okruhem tvarů *R. glauca* POURRET. První může snad být oekomorfosou; ale jest v udaných znacích extrémní, zcela na okraji variačních řad svého druhu, takže prima vista pokládal jsem ji za formu z okruhu *R. canina* a teprve podrobným srovnáním se podařilo, jak doufám, správně ji zařaditi.

Druhá je zejména lysostí svých čnělek dobře vyznačena morfologicky, neboť tento znak není v žádném vztahu s prostředím. Vlnaté a bělovlnaté čnělky jsou jedním ze znaků, které se dosud u *R. glauca* POURRET pokládaly za neměnné. U několika set sběrů ze všech končin areálu druhu, které jsem při této příležitosti prohlížel, nenalezl jsem také lysých čnělek nikde než právě u popsaných kusů.

var. *glaucescens* (WULF.) R. KELL. (in Asch. u. Graeb. Syn. VI. 60—1900): Ad Něguši, loco Valač rupa (no. 180) — ibidem, loco Ljut (no. 182 et 183) — ibid., loco Trešnja (no. 169 et 170), forma transitoria inter var. *glaucescens* et var. *typicam*; nonnulli pedunculi paupere stipitoglandulosi, alii eglandulosi. Pedunculum inflorescentiae centrale etiam in speciminibus aliis saepe eglandulosum; sepala glandulis perpaucis obsita, interiora eglandulosa.

var. *praerupticola* (H. BRAUN) R. KELL. (in A. u. G. Syn. VI. 62—1900) forma *Baldacciana* (R. KELLER) HAYEK (Prodr. fl. pen. Balc. I. 739—1927): Ad Něguši, loco Ivanov laz (no. 158, 159) — ibid., loco Trešnja (sine num.). — Bogojeva glava prope Něguši (no. 150). — In monte Jezerski vrh (Lovčen) (no. 151). — Srablje jez. sub monte Durmitor (sine num.). — Ad Něguši, loco Duge, prope Čekliči (no. 175) — ibid., loco Ljut (no. 167), f. setis glanduliferis non crebris etiam in ramulis subinflorescentia.

Specimina omnia non solum in foliis inferioribus, sed in omnibus, etiam in summis, duplo serrata.

*Rosa pomifera* HERRM. (Dissert. inaug. de Rosa 16—1762).

var. *typica* CHRIST (in Flora LVII. 467—1874): Ad Něguši (no. 181) — ibidem loco Krstac (no. 164 et 165). — In monte Žoljevica, prope Adrijevica, ca 1300 m s. m. (no. 134), f. transitoria inter var. *typicam* et var. *reconditam*.

- var. *recondita* (PUGET) CHRIST (Ros. Schw. 83—1883): Ad Andrijeva (no. 111), f. ad var. praecedentem glandulis subfoliariis paucis vergens. — In monte Balj, prope Andrijeva (no. 97), vera — et ibid., ca 1000 m s. m. (no. 99), forma imprimis longitudine pedunculorum ad var. *resinosam* STERNB. spectans. — Supra coenobium Piva, loco Varda, ca 800 m s. m. (no. 82), vera — et ibid., ca 1000 m s. m. (no. 96), f. aculeis ramorum omnibus leviter arcuatis (ramulorum recti!) divergens. — Sub monte Vojnik (no. 59 et 60). — Ad Viljuša, ca 1000 m s. m. (no. 12), forma extrema, sparsissime aculeata, foliolis supra glabrescentibus, subtus paupere glandulosis, pedunculis longis, sparse glandulis stipitatis obsitis.
- var. *resinosa* (STERNB.) R. KELL. (in A. u. G. Syn. VI. 67—1900): Supra coenobium Piva, loco Varda, ca 1000 m s. m. (no. 93 et 94). — Peručica sub monte Kom (no. 76), forma in ramulis floriferis  $\pm$  heteracantha.
- var. *engadinensis* CHRIST (Ros. Schw. 85—1883): Sub monte Vojnik (no. 58), vix typica, aculeis saepe leviter arcuatis, dentibus in foliolis nonnullis denticulis accessoris glandulis munitis intermixtis, receptaculis nudis.

První tři variety tohoto druhu sotva zaslouží svého taxonomického stupně. Přechody mezi nimi jsou podstatně hojnější než rostliny typické, a to nejen na Černé Hoře, ale kdekoliv v areálu druhu. Zejména rozdíl mezi prvními dvěma (žláznatost rubu lístků) se nedá vůbec dobře použít jako rozlišovací znak, neboť pokud jsem měl příležitost studovati jej na živém materiálu, pozoroval jsem, že mladší lístky vždy měly žlázek hojně, starší málo, někdy téměř žádné — i na témže keři. Z toho soudím, že žlázky v době zralosti plodu opadávají, jako na př. u *R. Jundzillii* BESSER.

Var. *engadinensis* jsem nikdy neviděl, ani v rozsáhlém materiálu herbářním, typickou, jak ani nemůže být jinak při velice úzkém vymezení CHRISTOVĚ. Exemplář ROHLENŮV zcela dobře odpovídá rostlinám švýcarským i rakouským.

*Rosa tomentosa* SMITH (Fl. brit. II. 539—1800).

- var. *cinerascens* (DUMORTIER) CRÉP. (Notes sur q. pl. rar. crit. de Belg. fasc. 2, 25—1862), f. *lasioclada* ROUY (Fl. de Fr. VI. 383—1900): Ad Šaniki, 800—1000 m s. m. (no. 14), specimen foliolis irregulariter serratis.
- var. *subglobosa* (SMITH) CARION (Cat. pl. Saôn-et-Loire 53—1859): Ad Něguši, loco Duge (no. 186). — Ad Vir-Pazar, 30—50 m s. m. (no. 20).

var. *cuspidatoides* (CRÉP.) R. KELL. (in A. u. G. Syn. VI. 88—1900): Ad Andrijevica (no. 122), specimen parvifolium, foliola plerumque vix 18—20 mm longa et 10—12 mm lata — et ibidem 800—1000 m s. m. (no. 125 et 126). — Ad Vir-Pazar, 30—50 m s. m. (no. 17 et 18), plantae subinermes, glandulis subfoliariis raris, stylis subglabris et no. 17 praeterea etiam ramulis floriferis hic illic pilosis. — In monte Balj prope Andrijevica, ca 1000 m s. m. (no. 97b), specimen stylis glabris.

*Rosa glutinosa* SIBTHORP et SMITH (Fl. graec. prodr. I. 348—1806).

var. *typica* HAYEK (Prodr. fl. pen. Balc. 733—1927): In calcareis ad Viljuša, ca 1000 m s. m. (no. 13). — In alpinis Štirni do, ca 1800 m s. m. (no. 70 et 71), specimen ad f. *Formanekii* J. B. KELLER et FORM. spectans. — Sub monte Vojnik, 1000—1200 m s. m. (no. 56), quasi praecedens.

var. *dalmatica* (KERN.) R. KELLER (in A. u. G. Syn. VI. 106—1901): Ad Nėguši (no. 140) — ibid. loco Duge (no. 141), loco Žanjev do (bis, sine num., VIII. 1913), loco Krstac (no. 139 et sine num. VI. 1904).

*Rosa agrestis* SAVI (Fl. pis. L. 475—1798).

var. *inodora* (FRIES) BORBAS (Prim. monogr. Ros. 477 et 483—1880): In calcareis ad Boljevići, 100—200 m s. m. (no. 7).

var. *Schulzei* R. KELL. (Syn. Ros. sp. Eur. med. 384—1931): Lješanska nahija (no. 51), f. foliolis perparvis.

var. *Gizellae* (BORB.) SCHLIMP. (Ros. Meissen, in Iris 1899, 8): Krstac ad Nėguši (no. 190). — Ad Podgorica, ca 50 m s. m. (no. 30). — Trešnja (sine num. et die). — Štirni do (sine num. et die).

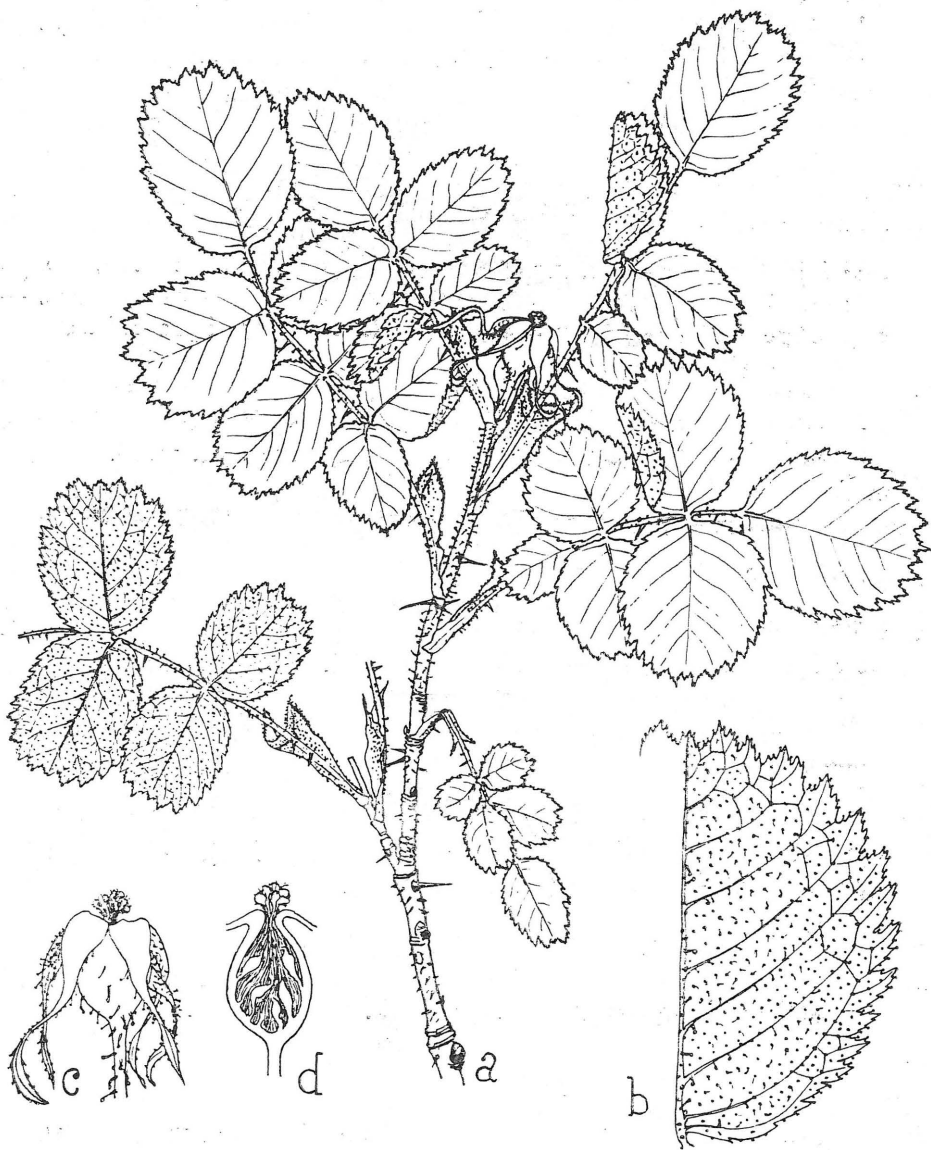
var. *lasiopoda* R. KELL. (Vierteljahrsschr. d. Nf. G. Zürich, Jahrg. 69, Bb. 4, 20—1924): Ad Danilovgrad (no. 6 b), f. foliolis maioribus (usque 31 × 22 mm), stylis prominentibus, laxe pilosis.

*Rosa Novákii*<sup>6)</sup> KLAŠTERSKÝ **hybr. nov.** (*Rosa glutinosa* SIBTH. et SM. × *R. agrestis* SAVI).

<sup>6)</sup> Professori ordinario universitatis Carolinae F. A. NOVÁK, cl. investigatori florum peninsulae Balcanicae dedicata.

Frutices pumili, 18—22 cm alti. Aculei flavescens longi et tenues, basi rotundata, setis glanduliferis et glandulis stipitatis crebre, in ramulis floriferis sub inflorescentia dense, intermixti.

Folia 58—80 mm longa, laete viridia. Stipulae utrinque glaber-



OBR. 2.

*Rosa Novákii* KLÁST. (*R. glutinosa* SIBTH. et SM.  $\times$  *R. agrestis* SAVI); a habitus ( $\frac{1}{1}$  orig.), b foliolium terminale ( $\frac{2}{1}$  orig.), c fructus praematurus et d fr. dissectus (fere  $\frac{2}{1}$  orig.). (Orig. auct.)

rimae, 2—3 mm latae et ca 18 longae, subtus in nervis prominentibus auricolorum sicut in margine crebre glandulosae, supra leves. Petioli breves, laxe pubescentes crebre usque dense stipitato-glandulosi, glandulis stipitatis ad setas glanduliferas aut eglandulosas transeuntibus. Foliola 19—23 mm lata et ca 28 mm longa, late elliptica, subovata aut suborbicularia (lateralia nonnunquam orbicularia,  $21 \times 21$ ,  $21 \times 20$  mm), in margine serratura composita copiose glandulosa, supra glabra et eglandulosa, subtus nervatura tota valde prominente, nervo mediano  $\pm$  dense pubescente, nervis secundariis pubescentibus usque glabrescentibus, ceterum glabra, sed tota crebre glandulis stipitatis obsita.

Flores solitariae, pedunculis  $\pm$  brevibus (7.5—9 mm), crebre glanduloso-stipitatis, receptaculis parvis ovatis  $\pm$  glandulosis. Sepala non pinnata, breviter (17—19 mm longa), dorso dense glandulosa, post anthesin reflexa. Stylus capitulum vix dense pilosum formans.

Habitat: Štirni do (no. 222 typus, Herb. Mus. Nat. Pragae no. 492.564, et 72).

Rostliny jsou mezi ostatním materiálem dosti nápadné. Na etiketě je původní určení (snad Rohlenovo) *R. gallica pumila* H. BR. ale od kteréhokoliv exempláře a formy tohoto druhu jsou dobře rozlišitelné charakterem trnitosti na větévkách (je zcela rázu *R. glutinosa*), žlázkami, zejména na listech, které mají zvláštní nápadně žluté a neobvykle dlouhé stopečky, jakož i šípkem a kalichem.

Na *R. glutinosa* upomíná, kromě trnitosti, jednak tvarem a zubatostí lístků a jejich hojnou žlaznatostí, jednak drobným vzrůstem, kdežto tvar a velikost stopkatých žlázek, malá receptacula a shýbání kalicha poukazují k *R. agrestis*. Kalich je tvarem asi uprostřed.

Exemplář zdánlivě souhlasí s *Rosa infesta* KMET (*R. gallica*  $\times$  *R. agrestis*), ale pouze podle diagnózy R. KELLEROVY (A. u. Gr. Syn. VI. 270). Popis KELLERŮV je nepřesný zejména v údaji o kalichu po oplodnění sehnutém, neboť na původních exemplářích KMETOVÝCH z Krnišova (Herb. Mus. Nat. Pragae no. 14804) je na velmi mladých plodech kalich již rovnovážně odstálý, na starších na větévce exempláře z »Flora Austro-Hungarica« No. 462 (legit KMET-Krnišov) zřetelně vztyčené. Tamtéž také píše na schedě H. BRAUN: Sepala post anthesin erecta...

*Rosa canina* L. (Spec. pl. ed. I. 491—1753):

var. *lutetiana* (LEM.) BAKER (Journ. Linn. Soc. XI. 225—1869): Duge prope Něguši (no. 188). — Ad Andrijevica (no. 130).

var. *transitoria* R. KELL. (in A. u. G. Syn. VI. 159—1900): Šanik prope Ně-

guši (no. 135 et 136). — Ad Šavniki, 800—1000 m s. m. (no. 15). — Ad Nėguši, loco Valač rupa (no. 177). — Ad Andrijevica (no. 127 et 128b). — Ad Viljuša, ca 1000 m s. m. (no. 10), forma inermis.

var. *dumalis* (BECHST.) BAKER (Journ. Linn. Soc. XI. 277—1869): Šanik prope Nėguši (no. 137). — Ad Podgorica, ca 50 m s. m. (no. 34 et 37). — Ad Andrijevica, 800—1000 m s. m. (no. 103 et 121). — Krstac prope Nėguši, 900—1000 m s. m. (no. 146, 148, 153, 154, 191). — Ad Viljuša, ca 1000 m s. m. (no. 11), forma stylis paucis, fere glabris — et ibid. (no. 9), f. inermis.

*Rosa dumetorum* THUILLIER (Fl. Par. II.  d. 250—1799):

var. *platyphylla* (RAU) CHRIST (Ros. Schw. 184—1873): In subalpinis supra coenobium Piva, loco Varda (no. 92) — et ibid. loco Sinjac (no. 83). — Ad Šaniki (no. 16). — Ad Podgorica, ca 50 m s. m. (no. 31), forma ad var. sequentem vergens.

var. *Thuillieri* CHRIST (Ros. Schw. 185—1873): Ad Andrijevica, ca 1000 m s. m. (no. 120). — Ad Nėguši, loco Ivanov laz (no. 160). — Lješanska nahija (no. 52). — Ad Nėguši, loco Ljut (no. 184), f. ad var. *hemitricham* (RIP.) R. KELLER vergens. — Donja Zeta prope Podgorica (no. 46), quasi praecedens.

var. *hemitricha* (RIP.) R. KELLER (in A. u. G. Syn. VI. 180—1901): Ad Podgorica, 30—50 m s. m. (no. 35 et 36). — Ad Andrijevica, 800—1000 m s. m. (no. 128).

var. *aemoniana* KMET (in Herb. — vide R. KELLER in A. u. G. Syn. VI. 182): Ad Nėguši, loco Ivanov laz (no. 161). — Donja Zeta prope Podgorica (no. 45).